

**L-Avukat Ġenerali Bobek: il-Qorti tal-Ġustizzja għandha teżamina mill-ġdid il-
ġurisprudenza tagħha (il-kriterji CILFIT) dwar id-dmir ta' rinviju għal deċiżjoni
preliminari tal-qrati nazzjonali tal-aħħar istanza**

Il-Qorti tal-Ġustizzja għandha tqis li l-eżistenza ta' dan id-dmir tiddependi minn tliet kundizzjonijiet kumulattivi: (i) kwistjoni ġenerali ta' interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni Ewropea; (ii) li għaliha jkun hemm oġġettivament iktar minn interpretazzjoni raġonevoli waħda possibbli; (iii) li r-risposta tagħha ma tkunx tista' tiġi dedotta mill-ġurisprudenza eżistenti tal-Qorti tal-Ġustizzja

Fl-2017, fi proċedura li kienet tikkonċerna tilwima dwar kuntratt għal servizzi ta' tindif f'diversi stazzjonijiet tal-ferrovija Taljani, il-Consiglio di Stato (il-Kunsill tal-Istat, l-Italja), bħala qorti nazzjonali tal-aħħar istanza, kien għamel rinviju għal deċiżjoni preliminari lill-Qorti tal-Ġustizzja. Fl-2018, il-Qorti tal-Ġustizzja tat is-sentenza tagħha¹. Il-partijiet f'dik il-proċedura mbagħad talbu lill-Consiglio di Stato jirrinwija domandi oħra għal deċiżjoni preliminari. Għaldaqstant, fl-2019, il-Consiglio di Stato għamel tliet domandi oħra lill-Qorti tal-Ġustizzja.

Konformement mat-talba tal-Qorti tal-Ġustizzja, il-konklużjonijiet tal-lum tal-Avukat Ġenerali Michal Bobek jiffokaw esklużivament fuq l-ewwel domanda, li biha l-Consiglio di Stato qed jistaqsi jekk huwiex obligatorju għal qorti nazzjonali tal-aħħar istanza li tagħmel rinviju tal-każ għal deċiżjoni preliminari dwar l-interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni f'ċirkustanzi bħal dawk deskritti iktar 'il fuq. Għaldaqstant, id-domanda tikkonċerna l-interpretazzjoni **tat-tielet paragrafu tal-Artikolu 267 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFEU), li jistabbilixxi d-dmir, għall-qrati nazzjonali tal-aħħar istanza, li jirrinwija kawża lill-Qorti tal-Ġustizzja għal deċiżjoni preliminari.**

L-Avukat Ġenerali M. Bobek jirrileva li l-konklużjonijiet tiegħu jikkonċernaw esklużivament talbiet għal deċiżjoni preliminari dwar l-interpretazzjoni, mhux dwar il-validità, ta' att tal-Unjoni. Huwa jenfasizza wkoll li, minbarra d-dmir ta' rinviju, qorti nazzjonali tal-aħħar istanza, bħal kwalunkwe qorti nazzjonali oħra, dejjem għandha l-*għażla* li titlob l-għajnuna lill-Qorti tal-Ġustizzja għall-interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni, jekk hija tqis li tkun neċessarja sabiex taqta' l-kawża individwali quddiemha.

Għal dak li jirrigwarda s-“sustanza” tad-dmir ta' rinviju, l-Avukat Ġenerali M. Bobek jikkonkludi li l-intervent tal-Awla Manja huwa neċessarju sabiex tiġi rriveduta l-ġurisprudenza rilevanti kurrenti, b'mod partikolari l-“kriterji CILFIT”². Konsegwentement, **l-Awla Manja għandha tikkjarifika liema huma, preżentement, in-natura u l-portata tad-dmir ta' rinviju taħt it-tielet paragrafu tal-Artikolu 267 TFEU u l-eċċezzjonijiet tiegħu.**

L-Avukat Ġenerali M. Bobek jipproponi li l-Qorti tal-Ġustizzja għandha tikkonstata li l-qrati nazzjonali tal-aħħar istanza għandhom dmir li jirrinwija kawża għal deċiżjoni preliminari dwar l-

¹ Sentenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tad-19 ta' April 2018, Consorzio Italian Management u Catania Multiservizi SpA vs Rete Ferroviaria Italiana SpA ([C-152/17](#)).

² Fis-sentenza storika tas-6 ta' Ottubru 1982, CILFIT ([C-283/81](#)), il-Qorti tal-Ġustizzja stabbilixxiet tliet eċċezzjonijiet għad-dmir ta' rinviju tal-qrati tal-aħħar istanza. Dawn l-eċċezzjonijiet huma: 1) id-domanda ma tkunx rilevanti fil-każ speċifiku; 2) il-Qorti tal-Ġustizzja tkun diġà stabbilixxiet preċedenti (“acte éclairé”); 3) id-dritt tal-Unjoni jkun tant ċar li ma jkun hemm ebda dubju raġonevoli dwar il-mod kif id-domanda magħmula jkollha tinqata’ (“acte clair”). (60-66)

interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni, sakemm jiġu ssodisfatti tliet rekwiżiti kumulattivi: (i) il-kawża tqajjem **kwistjoni ġenerali ta' interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni**; (ii) id-dritt tal-Unjoni jkun jista' jiġi **interpretat raġonevolment b'iktar minn mod wieħed possibbli**; (iii) il-mod kif ikollu jiġi interpretat **ma jkunx jista' jiġi dedott mill-ġurisprudenza eżistenti tal-Qorti tal-Ġustizzja** u lanqas minn **sentenza unika tal-Qorti tal-Ġustizzja, suffiċjentement ċara**.

Fil-fehma tal-Avukat Ġenerali, **in-nuqqas ta' wieħed minn dawn ir-rekwiżiti jeżenta lill-qrati nazzjonali tal-aħħar istanza mid-dmir ta' rinviju**. Għaldaqstant, jekk jiddeċiedu li ma jressqux talba, il-qrati nazzjonali tal-aħħar istanza għandhom madankollu debitament jispjegaw liema minn dawn ir-rekwiżiti ma kinux ġew issodisfatti, u għaliex. Alternattivament, jekk huma jiddeċiedu li jagħmlu rinviju għal deċiżjoni preliminari minkejja l-eżistenza ta' ġurisprudenza rilevanti, huma għandhom jagħtu espressament ir-raġunijiet għan-nuqqas ta' qbil tagħhom u, idealment, jispjegaw liema għandu jkun, fil-fehma tagħhom, l-approċċ xieraq.

Sabiex jipproponi din is-soluzzjoni msemmija iktar 'il fuq, l-Avukat Ġenerali M. Bobek janalizza l-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja dwar dan is-suġġett, u n-nuqqasijiet tagħha. Huwa josserva, b'mod partikolari, li l-infurzar possibbli tad-dmir ta' rinviju taħt it-tielet paragrafu tal-Artikolu 267 TFEU jista' jkun suġġett jew għal azzjoni għad-danni kontra l-Istat jew għal rikors għal nuqqas ta' twettiq ta' obbligu. Madankollu, fil-kuntest ta' tali proċeduri, il-qrati nazzjonali u l-Qorti tal-Ġustizzja nnifisha qatt ma applikaw b'mod konsistenti l-kriterji CILFIT.

L-Avukat Ġenerali M. Bobek josserva li huwa ġeneralment aċċettat li d-dmir ta' rinviju jfittex għan ta' interpretazzjoni uniformi tad-dritt tal-Unjoni mill-qrati kollha fi ħdan kwalunkwe Stat Membru u fl-Unjoni kollha. Madankollu, f'dan ir-rigward, l-Avukat Ġenerali jikkontesta l-hekk imsejja **eċċezzjoni ta' "acte clair"**, jiġifieri l-assenza ta' kwalunkwe dubju raġonevoli dwar l-applikazzjoni korretta tad-dritt tal-Unjoni f'każ speċifiku. Minn perspettiva loġika, dmir, li ġie stabbilit sabiex jiġi żgurat għan ġenerali, ma jistax jiddependi fuq kwalunkwe dubju suġġettiv dwar l-eżitu ta' kawża individwali. Minflok, għandu jiddependi fuq divergenza oġġettiva fil-ġurisprudenza fil-livell nazzjonali, li għaldaqstant thedded l-interpretazzjoni uniformi tad-dritt tal-Unjoni ġewwa l-Unjoni.

L-Avukat Ġenerali M. Bobek jenfasizza li l-**uniformità li trid tintlaħaq ma hijiex, u qatt ma kienet, fil-livell tal-eżiti uniċi ta' kull każ individwali, iżda fil-livell tar-regoli legali li għandhom jiġu applikati**. Dan ifisser li, bħala prinċipju, filwaqt li jkun hemm grad raġonevoli ta' uniformità fir-regoli legali (*interpretazzjoni*), jista' jkun hemm diversità fir-rigward tal-eżiti speċifiċi (*applikazzjoni*).

Huwa josserva wkoll li sar diffiċli li wieħed isib qasam li fih l-għajnuna ta' interpretazzjoni mill-Qorti tal-Ġustizzja ma tkunx meħtieġa. Illum il-ġurnata n-numru ta' talbiet għal deċiżjoni preliminari żdied b'mod sinjifikattiv filwaqt li r-riżorsi tal-Qorti tal-Ġustizzja huma limitati. F'dan il-kuntest, li wieħed jinsisti li rinviji jsiru mill-qrati nazzjonali tal-aħħar istanza f'kull każ fejn ikun hemm kwalunkwe forma ta' dubju raġonevoli la jidher prattiku u lanqas mixtieq.

NOTA: Il-konklużjonijiet tal-avukat ġenerali ma jorbotx lill-Qorti tal-Ġustizzja. Ir-rwol tal-avukat ġenerali huwa li jipproponi lill-Qorti tal-Ġustizzja, b'mod kompletament indipendenti, soluzzjoni ġuridika għall-kawża li jkun għew assenjati lilu. L-imħallfin tal-Qorti tal-Ġustizzja fil-preżent bdew jiddeċidew fuq dan il-każ. Is-sentenza ser tingħata iktar 'il quddiem.

NOTA: Il-Qorti tal-Ġustizzja tista' tiegħu konjizzjoni ta' appell, limitat għal punti ta' liġi, minn sentenza jew minn digriet tal-Qorti Ġenerali. Bħala prinċipju, l-appell ma għandux effett sospensiv. Jekk ikun ammissibbli u fondat, il-Qorti tal-Ġustizzja tannulla d-deċiżjoni tal-Qorti Ġenerali. Fil-każ fejn il-kawża hija fi stat li tiġi deċiżja, il-Qorti tal-Ġustizzja tista' hija stess taqta' l-kawża b'mod definitiv. Fil-każ kuntrarju, hija għandha tibgħat lura l-kawża quddiem il-Qorti Ġenerali, li tkun marbuta bid-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Ġustizzja fl-appell.

Dokument mhux uffiċjali għall-użu tal-mezzi tal-komunikazzjoni li ma jorbotx lill-Qorti tal-Ġustizzja.

It-[test sħiħ](#) tal-konklużjonijiet jinsab fis-sit CURIA mill-jum li fih jingħataw il-konklużjonijiet

Kuntatt għall-istampa: Jacques René Zammit ☎ (+352) 4303 3355

www.curia.europa.eu